

ID: 119590

Tarifní hodnota

Ocenitelnost předmětu sporu neovlivňuje to, zda strana sporu byla stranou uzavřené smlouvy o témže předmětu a měla či neměla vliv na cenu, za kterou byl předmět sporu prodán či zřízen.

Je-li předmětem řízení věc penězi ocenitelná, je - z hlediska práva účastníka řízení na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod a jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod - pro výpočet náhrady nákladů řízení nutně zásadně aplikovat § 8 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradních advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 3292/24 ze dne 25.3.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky JTH Trend s. r. o., sídlem T., zastoupené JUDr. Ing. M.A., LL.M., advokátem, sídlem T., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. října 2024 č. j. 16 Co 349/2024-137, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a Hlavního města Prahy, sídlem P., zastoupeného JUDr. Ing. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou, advokátkou, sídlem P., jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že výrokem II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. října 2024 č. j. 16 Co 349/2024-137 byla porušena práva stěžovatelky zaručená čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod. Výrok II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. října 2024 č. j. 16 Co 349/2024-137 se ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), domáhá zrušení shora uvedeného soudního rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena její základní práva zaručená v čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a vyžádaného soudního spisu se podává, že Obvodní soud pro Prahu 8 (dále jen "obvodní soud") rozsudkem ze dne 25. 7. 2024 č. j. 10 C 141/2021-118 zamítl žalobu vedlejšího účastníka o určení neplatnosti práva stavby, zřízeným smlouvou mezi stěžovatelkou a Římskokatolickou farností u kostela sv. Petra a Pavla - Bohnice, IČO 49371479, sídlem Bohnická 4/10, Praha 8 - Bohnice (výrok I) a rozhodl, že vedlejší účastník je povinen zaplatit stěžovatelce k rukám jejího zástupce na náhradě nákladů řízení částku 136 201,01 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II). O nákladech řízení rozhodl obvodní soud v souladu s § 142 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého plně úspěšné žalované náleží náhrada účelně vynaložených nákladů, přičemž pokud jde o tarifní hodnotu sporu, vyšel soud z částky 9 000 000 Kč představující výši úplaty za zřízení práva stavby, a to v souladu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu, podle které lze při stanovení tarifní hodnoty ve věcech určení neplatnosti právního jednání vycházet z § 9 odst. 1 či z § 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "advokátní tarif"), pouze tehdy, je-li

předmětem tohoto úkonu věc nebo plnění penězi neocenitelné, což ale není tento případ.

3. K odvolání vedlejšího účastníka rozhodl Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") napadeným usnesením, že řízení o odvolání vedlejšího účastníka proti výroku I rozsudku obvodního soudu se zastavuje (výrok I) a ve výroku II se rozsudek mění tak, že výše náhrady nákladů řízení je 9 201 Kč; jinak se v tomto výroku potvrzuje (výrok II), dále městský soud rozhodl o vrácení soudního poplatku (výrok III) a o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok IV). Městský soud shledal, že obvodní soud chybně aplikoval při vyčíslení nákladů řízení § 8 odst. 1 advokátního tarifu a vyšel z tarifní hodnoty 9 000 000 Kč, což je úplata za právo stavby dohodnutá ve smlouvě o zřízení práva stavby. Městský soud však uzavřel, že v daném případě považuje za správnou aplikaci § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu, neboť v řízení šlo o určení neplatnosti právního jednání, jehož předmětem je právo stavby jako nemovitá věc, která je sice objektivně ocenitelná, ale zjištění její hodnoty by bylo v daném případě spojeno s nepoměrnými náklady.

II. Argumentace stěžovatelky

4. Stěžovatelka má za to, že městský soud v napadeném usnesení změnil rozhodnutí obvodního soudu, které však vycházelo ze správného právního názoru, čímž nejen porušil běžné právo, ale bylo jím zasaženo do výše zmíněných základních práv a svobod tím, že jí nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení ve správné, ale v podstatně menší výši, sice jen 9 201 Kč, namísto 136 201,01 Kč.

5. Rozdíl podle stěžovatelky vychází z toho, že obvodní soud správně aplikoval § 8 odst. 1 advokátního tarifu (odměnu určil podle skutečné hodnoty věci), zatímco městský soud podle § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu (odměnu určil podle náhradní/paušální hodnoty věci), neboť zjištění její hodnoty by bylo podle něj v daném případě spojeno s nepoměrnými obtížemi. Stěžovatelka s odkazy na judikaturu Ústavního soudu zdůrazňuje, že v dané věci šlo o určení neplatnosti právního jednání (smlouvy), jehož předmětem je plnění penězi ocenitelné, pak tedy nelze, podle stěžovatelčina názoru, aplikovat § 9 advokátního tarifu, ale § 8 odst. 1 advokátního tarifu.

III. Vyjádření účastníka řízení a vedlejšího účastníka řízení

6. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníku řízení, obvodnímu soudu a vedlejšímu účastníkovi.

7. Městský soud ve svém vyjádření setrvává na závěru obsaženém v napadeném usnesení. Městský soud uzavřel, že v posuzované věci odpovídá závěr o nepoměrných obtížích okolnostem případu a případné zjišťování a ověřování ceny práva stavby soudem by bylo samoučelnou činností založenou na mechanické (až otrocké) aplikaci § 8 odst. 1 advokátního tarifu, prakticky znamenající obsolenci § 9 odst. 1 advokátního tarifu v části hypotézy předpokládající nepoměrné obtíže při zjišťování hodnoty práva. Navrhuje, aby byla ústavní stížnost odmítnuta.

8. Vedlejší účastnice ve svém vyjádření uvedla, že má za to, že městský soud postupoval zcela v souladu se zákonem, kdy má rovněž za to, že v soudním spise není založen hodnověrný údaj o hodnotě práva stavby, kdy by takový údaj bylo možné zjistit jen s nepoměrnými obtížemi.

9. Obvodní soud oznámil, že vyjádření k ústavní stížnosti podávat nehodlá, jelikož touto je napadáno toliko rozhodnutí městského soudu.

10. Výše uvedená vyjádření byla stěžovatelce zaslána na vědomí a k její případné replice, ta však tohoto svého práva nevyužila.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastníkem řízení, ve kterém bylo vydáno usnesení napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpala všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, "superrevizní" instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování soudů. Úkolem Ústavního soudu je "toliko" přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho použití na jednotlivý případ je v zásadě věcí soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady jde, lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

13. Proces interpretace a aplikace podústavního práva pak bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí - z hlediska řádně vedeného soudního řízení - neakceptovatelné "libovůle", spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi podáván, resp. který odpovídá všeobecně přijímanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. např. náleze ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

14. Ústavní soud proto přezkoumal napadené usnesení městského soudu, jakož i řízení, které vydání napadeného usnesení předcházelo, a po seznámení se s vyžádaným soudním spisem dospěl k následujícím závěrům.

15. Ústavní soud se k rozhodování ve věcech nákladů řízení staví zdrženlivě a podrobuje je toliko omezenému ústavněprávnímu přezkumu. Ačkoliv i rozhodnutí o nákladech řízení může mít citelný dopad do majetkové sféry účastníků řízení, samotný spor o nákladech řízení většinou nedosahuje intenzity způsobilé porušením jejich základní práva a svobody. Nicméně je toto rozhodování nedílnou součástí soudního řízení jako celku [viz např. náleze ze dne 2. 5. 2002 sp. zn. III. ÚS 455/01 (N 57/26 SbNU 113)], přičemž "právo na přiznání přiměřené (a právním předpisem stanovené) náhrady nákladů, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde konkrétně o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny" [viz nálezy ze dne 4. 7. 2001 sp. zn. II. ÚS 598/2000 nebo ze dne 21. 3. 2006 sp. zn. II. ÚS 259/05 (N 65/40 SbNU 647)]. Jak Ústavní soud uvedl výše, jeho zásah do této činnosti je namísto pouze tehdy, je-li rozhodovací proces stížen tzv. kvalifikovanými vadami.

16. Takový případ nastal i v nyní posuzované věci, a to i se zřetelem k faktu, že podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby. Ústavní soud dává setrvale najevo, že tento příkaz platí i pro něj [srov. např. již náleze ze dne 12. 6. 1997 sp. zn. IV. ÚS 197/96 (N 118/6 SbNU 353)], takže i pro posouzení této ústavní stížnosti je klíčové zejména to, postupoval-li městský soud v souladu se závěry a právními názory uvedenými v nálezech ve skutkové a právně obdobných věcech.

17. Hlavní argumentace městského soudu je založena na faktu, že vedlejší účastník není stranou uzavřené smlouvy o právu stavby a také na zpochybnění ověřitelnosti částky 9 000 000 Kč, na které je smlouva o zřízení práva stavby založena. S těmito dvěma argumenty se Ústavní soud vypořádal následovně.

18. Z nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2023 sp. zn. I. ÚS 3281/22 vyplývá, že skutečnost, že vedlejší účastník není stranou uzavřené smlouvy, nemá na problematiku určování výše náhrady nákladů řízení nutně vliv. V uvedeném nálezu se také v řízení před obecnými soudy žalobkyně dovolávala neplatnosti smlouvy, kterou uzavřel její bývalý manžel jako první žalovaný s druhým žalovaným, kterou převedl svůj obchodní podíl v obchodní společnosti. Žalobkyně tedy nebyla stranou uzavřené smlouvy a také neměla vliv na výslednou částku, za kterou se obchodní podíl prodával. Vrchní soud v Praze v odvolacím řízení změnil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci tak, že žalobu zamítnul pro nedostatek právního zájmu a také změnil přepočítání nákladů řízení, u kterých vycházel z § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu namísto § 8 odst. 1 advokátního tarifu, jak to provedl nalézací soud. Proti tomuto výpočtu byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud shledal jako důvodnou, když zdůraznil, že "v nyní posuzovaném případě, kdy šlo o určení vlastnictví obchodnímu podílu, byla předmětem řízení věc, která je penězi ocenitelná, která také byla v průběhu soudního řízení oceněna, v důsledku čehož nelze vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu. Na určení odměny zástupce stěžovatelů tedy měl být primárně použit § 8 odst. 1 advokátního tarifu, podle kterého se za tarifní hodnotu, není-li stanoveno jinak, považuje výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva a jejich příslušenství v době započítání výkonu právní služby, jichž se právní služba týká." Tento závěr Ústavního soudu je bezpochyby aplikovatelný i na nyní posuzovanou věc, když nutno zdůraznit ten fakt, že i když vedlejší účastnice nebyla smluvní stranou a neměla tedy vliv na již zmíněnou částku 9 000 000 Kč, není to pádný důvod pro danou částku zpochybnout a neodvozovat z ní náklady řízení, a to zejména s přihlédnutím k následující skutečnosti.

19. Co se totiž samotné ověřitelnosti dané částky týká, v nyní posuzované věci je podstatnou okolností to, jak je mj. patrné z vyžádaného soudního spisu, že od samého počátku byla "hodnota sporu" dána částkou 9 000 000 Kč představující hodnotu zřízení práva stavby k předmětnému pozemku na dobu 70 let (viz bod 3 odůvodnění rozsudku obvodního soudu ze dne 25. 7. 2024 č. j. 10 C 141/2021-118), přičemž tato částka se v průběhu řízení před obecnými soudy nikterak nezměnila (srov. východiskově nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2024 sp. zn. II. ÚS 3192/23). Ústavní soud proto nevidí, ostatně stejně jako obvodní soud (viz bod 11 rozsudku obvodního soudu ze dne 25. 7. 2024 č. j. 10 C 141/2021-118), důvod nevycházet z částky dané smlouvou, a to i vzhledem k faktu, že vedlejší účastník vzal v průběhu odvolacího řízení své odvolání do výroku I rozsudku obvodního soudu (tj. ve věci samé) zpět a argumentaci v průběhu odvolacího řízení uplatnil právě jen do otázky náhrady nákladů řízení. Ostatně nelze v této souvislosti odhlédnout od skutečnosti, že sám vedlejší účastník předložil obvodnímu soudu smlouvu o zřízení práva stavby jako důkaz (srov. č. l. 25-28 spisu obvodního soudu), přičemž v řízení před obvodním soudem proti smluvní hodnotě práva stavby nikterak nebrojil. Vyvolal-li vedlejší účastník jako žalobce (a nadto jako veřejnoprávní korporace zastoupená právním profesionálem) předmětné soudní řízení, měl si být vědom, že v případě jeho neúspěchu bude povinen hradit náhradu nákladů řízení. Vychází-li Ústavní soud [viz např. nálezy ze dne 22. 5. 2018 sp. zn. IV. ÚS 1374/17 (N 96/89 SbNU 447)] z premisy, že "normální je nesoudit se" (aniž by na druhou stranu jakkoliv upíral vedlejšímu účastníkovi právo na přístup k soudu), pak je věcí účastníků, aby zvážili své návrhy a požadavky na procesní kroky, i s ohledem na fakt, že rozhodování o náhradě nákladů řízení "ovládá zásadně pravidlo 'vítěz bere vše'".

20. Městský soud v napadeném usnesení dále aplikaci § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu odůvodnil tak, že "v řízení šlo o určení neplatnosti právního jednání, jehož předmětem je nemovitá věc, která je sice objektivně penězi ocenitelná, ale zjištění její hodnoty by bylo v daném případě

spojeno s nepoměrnými obtížemi." Vzhledem k již výše uvedenému nemůže Ústavní soud uvedenou argumentaci akceptovat. Nadto nutno uvést, že již v nálezu ze dne 8. 2. 2022 sp. zn. IV. ÚS 2108/21 (N 15/110 SbNU 136) Ústavní soud shledal, že ze systematiky advokátního tarifu (i dikce jednotlivých ustanovení) je zřejmé, že § 9 odst. 1 advokátního tarifu je v jistém smyslu "zbytkové" ustanovení, které se pro výpočet odměny použije ve všech ostatních případech, kdy předmět právní pomoci není možno podřadit pod jiné ustanovení advokátního tarifu. Ústavní soud dává ve své rozhodovací praxi opakovaně najevo, že toto ustanovení mělo být aplikováno až jako poslední možnost, kdy nelze posuzovanou věc podřadit pod žádné jiné ustanovení advokátního tarifu, a to dokonce i tehdy, kdy se takové řešení nabízelo jako nejjednodušší možnost. Ústavní soud má za to, že v nyní posuzované věci za zjištěného skutkového stavu není důvod částku ("hodnotu sporu") dále ověřovat a případně podstupovat nepoměrné obtíže při dalším zjišťování hodnoty, když tato je z obsahu soudního spisu zřejmá.

21. Ústavní soud shrnuje, že součástí práva na spravedlivý (řádný) proces je i zásada předvídatelnosti soudního rozhodování a s ní spojený princip právní jistoty a ochrana legitimního očekávání účastníků řízení [srov. např. náleze ze dne 3. 4. 2014 sp. zn. III. ÚS 1561/13 (N 52/73 SbNU 59), usnesení ze dne 20. 10. 2016 sp. zn. II. ÚS 1810/16 nebo náleze ze dne 15. 11. 2022 sp. zn. IV. ÚS 1132/22]. Vyjádřením zásady předvídatelnosti v soudním řízení je mj. i skutečnost, že soudy budou rozhodovat ve srovnatelných případech obdobně. Lze tedy uzavřít, že městský soud při svém rozhodování v předmětné věci nerespektoval příslušnou kogentní právní normu dopadající na řešený případ [srov. náleze ze dne 2. 3. 2000 sp. zn. III. ÚS 269/99 (N 33/17 SbNU 235) nebo náleze ze dne 11. 6. 2009 sp. zn. II. ÚS 2811/08 (N 141/53 SbNU 747)]. Zároveň nerespektoval ani závěry vyslovené ve výše citovaných nálezech Ústavního soudu, podle kterých, jsou-li předmětem právního úkonu věci ocenitelné penězi, nelze vycházet z tarifní hodnoty stanovené v § 9 advokátního tarifu, protože je ústavní stížnost důvodná.

VI. Závěr

22. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nezbyvá než uzavřít, že výrokem II usnesení městského soudu byla porušena ve výroku I nálezu uvedená ústavně zaručená práva stěžovatelky. Z uvedených důvodů proto Ústavní soud podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a výrok II usnesení městského soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil. Ve zbytku ústavní stížnosti odmítl, jelikož ani stěžovatelka proti ostatním výrokům usnesení městského soudu ve své ústavní stížnosti žádné argumenty neuvádí, a tyto výroky se ostatně ani nikterak nemohly dotknout jejich ústavně garantovaných práv.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)